

Pensioner for andre Trængende, til Pensioner for Universitets- og Skolelærere eller til Almueskolelæreres Efterfætte og deels til mange, til Oplysningens Fremme sigtende Foranstaltninger. De see altsaa, at det gif ikke lidt videre, og jeg selv, uagtet jeg vil sætte Folkekirkens Formaal meget højt, kan dog ikke betegne alt det som Kirkens Formaal. Denne Lov blev bestaaende indtil den 10de September 1842. Der blev da bestemt, at der skulde forelægges det ordentlige Storting et Overdragelse og Indtægter og Udgifter for hver Periode af 3 Aar, og at dette saa skulde tage Bestemmelser derom. Med Hensyn til Anvendelsen af denne Oplysningsfond, som saaledes blev dannet ved, hvad der indkom ved Salget af Præstegaardens, det vil sige, ikke selve Præstegaardenes Jord, men Gaarde, der vare henlagte til Præstegaardene, skal jeg kun bemærke, at efter den sidste Stortingensberetning over Indtægter og Udgifter, som jeg er i Besiddelse af, den for 1851—54, var den egentlige Oplysningsfonds Indtægt med Fradrag af Universitetets Trediedeel 70,000 Species. Deraf blev anvendt til lærde Skoler 11,000 Sp., til Lønning for geistlige Embedsmænd 2,500 Sp., til Lærerne ved de lærde Skoler 5,000 Sp., til Pensioner og Bartpenge 13,000 Sp., til Almueskolevæsenet og hvad dermed staaer i Forbindelse noget over 22,000 Sp., og til andre almeennyttige Foranstaltninger noget over 6,000 Sp., og endvidere et Beløb til en ny Vibeloversættelse, til Nyt Magazin for Naturvidenskab, til et Tidsskrift for Skole og Literatur og endelig til Universitets- og Skoleannaler o. s. fr. Ved Danneisen af vor geistlige Lønningsfond har nu vel i een Henseende noget Saadant foresvævet mig, thi det forekommer mig at være en heldig Maade at løse dette Spørgsmaal paa at danne en særlig Fond; men det forekommer mig tilfældigt, at de Formaal, her ere opstillede, deels ved Norges Riges Grundlov og deels ved de senere særlige Bestemmelser derom gaar langt udenfor, hvad der kan siges med Rette at ligge i en saadan Lønningsfonds Bestemmelse.

Der er af en æret Landsthingsmand under den 3die Afstemningspost stillet et Endringsforslag om, at ogsaa forskjellige andre Tiendeafgifter skulle indflyde i Lønningsfonden. Jeg

kan ikke i og for sig have Noget derimod at erindre, det vil berøve væsentligt paa, hvad Rigsdagen i saa Henseende maatte ønske; mig er det temmelig ligegyldigt, man kan gjøre det paa den ene eller paa den anden Maade, og som en æret Rigsdagsmand (F. Nielsen) har sagt, naar man tager Hesten, kan man jo tage Grimen med. Derimod har jeg rigtignok nogen Betænkelighed ved det under det Aste Afstemningspunkt stillede Endringsforslag, saaledes som det er affattet. Der staaer nemlig deri, at det kun skal være Korn-tienden, der skal indflyde i Lønningsfonden; men det er ofte vanskeligt at drage en Grændselinie mellem Korn-tienden og Dvægtienden, som jo ere bestemte under Cet. Jeg vil derfor ansee det for aldeles nødvendigt, at der tilføies, at de Tilfælde, hvor der er fastsat Vederlag for Korn-tiende og Dvægtiende under Cet, skal det hele samlede Beløb flyde ind i Lønningsfonden. Det forekommer mig ogsaa, at det findes udtaalt i Betænkningen, men det har ikke fundet sit Udtryk i Endringsforslaget; at man vil komme i stor Forlegenhed i alle de Tilfælde, hvor Korn- og Dvægtienden er bortacorderet under Cet.

Det gjør mig ondt, at jeg hverken kan stemme for det under Nr. 6 eller for det under Nr. 9 opførte Forslag om Ophævelsen af Tienden. Det forekommer mig aldeles naturligt og nødvendigt, at man maa henlægge denne Ophævelse til Amtstuen, og at man maa give Amtsforsvalteren den fornødne Assistance for at kunne skyldestgjøre dette Over. Derfor det virkelig skulde tage saaledes paa denne Embedsmænds Præfater, at man maatte give ham en højere Gage for at sætte ham istand til at udholde det Arbejde, som denne Foranstaltning vil medføre, da vilde jeg ikke i og for sig have Noget derimod at erindre; men derimod forekommer det mig at være en meget u hensigtsmæssig Maade at indrette denne Oppebørrelse paa, dersom man med Hensyn til Tienden vilde fravige det System, som gjælder med Hensyn til alle andre offentlige Afgifter og Byrder. Jeg skal villig indrømme, at det vil medføre nogen Uleilighed, navnlig forsaavidt som Fæstebønderne maaskee, saaledes som Lovforslaget er affattet — det er mig rigtignok ikke ganske klart for Øieblikket —